

2. seminář cyklu Otisky kamenné historie

*Zdeněk Kučera, **Magdalena Kašková

* zdenek.kucera@natur.cuni.cz, ** magdalena.kaskova@natur.cuni.cz

Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje,
KUHIG – Centrum pro výzkum v kulturní a historické geografii, Albertov 6, 128 43, Praha 2

Drobné památky a otázky jejich významu, možností údržby či obnovy jsou již tradičně středem pozornosti odborné i laické veřejnosti. V prostorách Starého Purkrabství v areálu národní kulturní památky Vyšehrad v Praze se tak 5. února 2015 konal již 2. seminář z cyklu Otisky kamenné historie, jehož cílem je „vysvětlit a zdůraznit mimořádnou důležitost těchto mnohdy zapomenutých památek pro paměť národa. Zároveň ale i zprostředkovat zkušenosti, přístupy při dokumentaci a digitalizaci i postupy vedoucí k obnově těchto památek. Historické hřbitovy, náhrobky, drobné krajinné a sakrální prvky jsou mnohdy poslední připomínkou lidských osudů“ (<http://omniumos.cz/cyklus-otisky-kamenne-historie.html>). Hlavním organizátorem semináře, který se konal pod záštitou Českého národního komitétu ICOMOS (viz též <http://www.icomos.cz/>), byl Omnium z. s., jenž se „věnuje vytváření podmínek pro získávání finančních nebo materiálových prostředků zejména v oblasti záchrany a obnovy zničených, ohrožených nebo nevyužívaných kulturně-architektonických památek. Vedle samotné obnovy a záchrany architektonického dědictví se věnuje organizování vzdělávacích a osvětových programů pro studenty, veřejnost a odbornou veřejnost se vztahem k památkové péči“ (<http://www.omniumos.cz/>).

V průběhu převážně dopoledního semináře, který probíhal za velkého zájmu publika (alespoň pokud lze usuzovat podle zcela zaplněných přednáškových prostor), zaznělo celkem 11 příspěvků. Z nich přibližně polovina (celkem 6) se věnovala problematice městských či venkovských hřbitovů. Jana Trojanová ze Sdružení pro záchranu Malostranského hřbitova z. s. (<http://www.malostranskyhřbitov.cz/>) promluvila o úskalích snahy o revitalizaci a zpřístupnění pražského Malostranského hřbitova veřejnosti. Oldřiška Dvořáčková ze Správy pražských hřbitovů pak představila „Projekt adopce významných hrobů a jeho fungování v praxi“. Téma městských hřbitovů dále rozšířily příspěvky Jiřího Pospíšila z Nadačního fondu Historický Cheb, jehož cílem je podporovat rekonstrukci pietních míst a pohřebišť nacházejících se v územním obvodu západočeského města Cheb, a Heleny Burešové (MÚ Broumov) o obnově historických náhrobků na hřbitově ve východočeském Broumově. Příspěvky na téma obnovy hřbitovů při bývalém evangelickém kostele v Rudníku na Trutnovsku (Olga Hájková, Přátelé Bolkova z. s.) a ve Skrbovicích na Bruntálsku (Jana Míková, Reconciliatio z. s.) připomněly, že zájem o zachování hřbitovů, a to i venkovských, není jen věcí odborníků.

Téma obnovy sakrálních památek reprezentovala Kateřina Pařízková a její výklad o snaze znovu oživit a zvýšit obecné povědomí o poutní cestě do Hájku u Prahy, která je jedním z mála příkladů tohoto typu souboru sakrálních památek v Česku. Na území Česka se však také nachází řada sakrálních památek, jejichž existence je přímo ohrožena anebo dokonce zcela zanikly. Na to upozornili Bára Větrovská (CDDKD FF UJEP Ústí n. L.) v příspěvku o zániku židovských památek

v oblasti severních a severozápadních Čech v letech 1938–1989 i Michal Valenčík, který představil výsledky svého projektu evidence ohrožených či zničených kostelů, kaplí, kapliček a synagog (<http://www.znicenekostely.cz/>). Zajímavým oživením pak byly příspěvky Viléma Faltýnka (Sonosféra z. s.), který na příkladu již realizovaného projektu v prostoru Lidic (<http://www.rozezneni.cz/>) představil možnosti využití moderních technologií pro interaktivní prezentaci různých (nejen) historických míst, a Petra Mikšíčka (Nadační fond Obnova Krušnohoří), který promluvil o znovuožívování lokality zaniklého sídla Königsmühle u Háje v Krušných horách (viz též <http://konigsmuhle.cz/>) mj. prostřednictvím uměleckých intervencí v krajině a pořádání kreativního festivalu s celoevropskou účastí.

Semináře cyklu Otisky kamenné historie jsou zajímavým příspěvkem do diskuze o potřebě a významech lokálního dědictví. Pražský seminář poskytl nejen bohatou diskuzi, ale dokázal také s využitím prezentace konkrétních projektů nenásilnou formou překlenout, často pouze uměle vytvářené a vnímané, bariéry mezi odbornou a laickou praxí. Přispěl tak rovněž k nutnému a potřebnému zamýšlení se nad otázkami identifikace, významů, role, obnovy a správy místního dědictví, které se v určitém smyslu týká každého z nás. Další ze seminářů proběhl dne 26. března v prostorách Baťova institutu ve Zlíně. Také třetí setkání budovalo zaměřené na „historické hřbitovy, náhrobky, drobné krajinné a sakrální prvky“ a projekty na jejich údržbu či obnovu. Mezi představenými projekty však přibyly příklady z moravských měst i venkova (<http://omniumos.cz/cyklus-otisky-kamenne-historie.html>).